

Mei 2017

54ste JAARGANG
No. 1

NATZWEILER BERICHTEN

VAN DE

"STICHTING VRIENDENKRING VAN OUD-NATZWEILERS"

=====

BESTUUR

Voorzitter:	Ernst Sillem
Secretaris:	R. Schutrup Tel: 010 – 4622384 E-mail: roelofschutrup@gmail.com
Penningmeester:	M.J. de Loos Mob: 06-51803406 E-mail: marjolijndeloos@gmail.com
Financieel adviseur:	R. Bakels Tel: 035 - 6936733 Bankrekening stichting: NL26INGB0000394148
Redactie:	N. Planjer & M. de Loos Tel: 06-24769585 E-mail: nplanjer@hotmail.com
Website:	www.Natzweiler.nl
Mail:	info@natzweiler.nl

INDEX

	Pag.
1. Bestuur	1
2. Index	2
3. Van de Redactie	3
4. Ridder Skippy	5
5. Mededelingen:	
a. bedankjes	8
b. familieberichten	8
c. overige	8
6. Oproep Alfons Hermes	10
7. Geboortedata Oud-Natzweilers	11
8. Dachau-herdenking	12
9. Voorlopig programma Natzweiler reis 2017	14
10. Vervolg memoires Bart van der Pot	15
11. Uit de krant.....	29
12. Van de Penningmeester	36
13. De Giroloterij & Vfonds	36
14 Stichting Cogis/ARQ	37
15. Colofon	38

VAN DE REDACTIE:

Zoeken naar je voorvader(en)

Het digitale platform om onze voorvaderen makkelijker te kunnen vinden, is inmiddels ver gevorderd. Nu is het mogelijk om naar oud-Natzweilers te zoeken via de site van de OGS (Oorlogsgraventichting). De primaire gegevens zoals naam, functie, geboorte- en sterfdatum zijn verwerkt en zichtbaar. Deze gegevens kunnen alleen door Frits Bron, Marjolijn de Loos en Nicole Planjer worden aangepast. Dit om 'besmetting' en foute gegevens te voorkomen.

Het openbare gedeelte, het gedeelte waar brieven, documenten, foto's e.d. toegevoegd kunnen worden, is toegankelijk voor iedereen. Hiervoor moet een login en wachtwoord voor worden opgevraagd bij de OGS.

Zie voor meer informatie:

<https://oorlogsgravenstichting.nl/zoeken>

Ooproep voor iedereen:

1. Voor het primaire gedeelte vragen wij iedereen om zijn vader, grootvader, oom, familielid te zoeken en te kijken of de primaire gegevens kloppen dan wel aangevuld moeten worden. Graag dan deze gegevens mailen naar: nplanjer@hotmail.com, marjolijndeloos@gmail.com, frits.bron@gmail.com. Wij kunnen deze dan verwerken, aanpassen en aanvullen.
2. Voor het openbare gedeelte vragen wij iedereen de in hun bezit hebbende informatie zoals brieven, foto's, arrestatiebevelen, etc. toe te voegen. Op deze wijze ontstaat er een zo compleet mogelijk beeld van onze Natzweilers. De kostbare informatie/familiegeschiedenis blijft dan bewaard als op termijn familiearchieven ophouden te bestaan. De beste manier om informatie voor de toekomst veilig te stellen is het delen hiervan met de archieven van de OGS, eventueel in een afgestemde omgeving mocht dat nodig zijn.

De gegevens worden gekoppeld met de bestanden van de OGS zodat er

gecontroleerd kan worden of meneer Pieterse ook echt dezelfde meneer Pietersen of Pieterse is. In de oorlog werden namen vaak verkeerd gespeld. Daarnaast wordt het mogelijk om de hele reis van iemand in beeld te brengen en hoeven we niet meer zelf van archief naar archief, van kamp naar kamp te bellen. Zo wordt de route van ons familielid tijdens de WOII zichtbaar gemaakt. Dit laatste zal nog even duren, omdat hiervoor de onderlinge systemen met elkaar gekoppeld moeten worden. Een eerste begin is inmiddels gemaakt.

Voor vragen kun je terecht bij Nicole Planjer of Frits Bron.

RIDDER SKIPPY

Ere wie ere toekomt

Op 26 april 2017 heeft Zijne Majesteit Koning Willem Alexander besloten **Jan de Vaal**, bekend bij ons als, **Skippy**, te onderscheiden.

Tijdens een indrukwekkende plechtigheid werd hij door de burgemeester van Haarlemmermeer, de heer Theo Weterings, gedecoreerd.

Het was een 'kippenvel' moment die frêle oude man tussen zijn kinderen te zien staan toen de versierselen van Ridder Oranje Nassau hem opgespeld werden.

Hierna kreeg hij minutenlang een daverend applaus van de gehele zaal. Iedereen stond op voor hem!!!

Tijdens de speech, uitgesproken door de burgemeester, was het muisstil in de zaal. Je kon een speld horen vallen. Het was duidelijk, hier stond een zeer bijzondere man. Dat merkte je aan alles en iedereen. De burgemeester sprak over het bewogen leven van Skippy. De leidraad was en is altijd de zorg voor de ander geweest. Hij overleefde de gruwelen van de kampen en bouwde zijn leven weer op. Toen sloeg later het noodlot weer toe met de ziekte en het overlijden van zijn dierbare Ida. Maar Skippy zou niet Skippy geweest zijn als hij zich niet ook bekommerde om de andere bewoners in het verpleeghuis waar Ida verpleegd werd. Hij ging niet bij de pakken neerzitten.

Wat eerst klein begon groeide uit tot een vast patroon van vrijwilligerswerk; elke dag, elke week, elke maand en het hele jaar rond ging hij er in zijn eigen auto heen, weer of geen weer.

Skippy heeft zich toen gedurende meer dan 10 jaar op een leeftijd van boven de 80 als vrijwilliger ingezet in dit woonzorg/verpleegcomplex in Hoofddorp.

Al gauw zag hij dat er veel te weinig helpende handen voor al die mensen waren. Daarom zorgde hij ervoor dat bepaalde bewoners hun bordje leeg aten, wat te drinken kregen, gaf hen een bemoedigend woord, een aai over de bol, arm om een schouder. Kortom hij hielp waar hij kon. Maar hij was er ook voor

de verzorg(st)ers waar het werk zwaar voor is, luisterde naar hen en had altijd wel een opbeurend woord. Tijdens de Natzweiler reis kocht hij steevast een cadeautje voor “zijn meisjes”.

Skippy nam geen vakantie. De week van de Natzweiler reis bleef wel heilig en dan moesten ze het maar even zonder hem doen.

Skippy, dit is een dik verdiende onderscheiding!

Chapeau!

Ridder Skippy

MEDEDELINGEN:

a. Bedankjes

a. Familieberichten

Op 28 april 2017 is één van onze laatste oud-Natzweilers **Jan van Kuik** overleden. Wij wensen familie, vrienden en kennissen sterkte de komende tijd.

Op 22 januari 2017 is **Henny Ritter**, weduwe van Janus Ritter overleden. De begrafenis heeft plaatsgevonden op de algemene begraafplaats van Vorden. Wij wensen Paul Ritter en alle familieleden, vrienden en kennissen veel sterkte met het dragen van dit verlies.

b. Overige

Nationaal Comité 4 en 5 mei:

Heemstede ontvangt Compliment voor een oorlogsmonument
Het Vrijheidsbeeld samen met Het Boek van de Namen in Heemstede hebben het *Compliment voor een oorlogsmonument 2017* ontvangen. In het gemeentehuis in Velsen ontving de gemeente Heemstede een sculptuur en 1000 euro ter ondersteuning van activiteiten bij de monumenten.

Verbinden heden en verleden

De provincie Noord-Holland en het Nationaal Comité 4 en 5 mei reikten vandaag samen het *Compliment voor een oorlogsmonument* uit.

Juryvoorzitter en commissaris van de Koning in Noord-Holland, Johan Remkes, zegt in het juryrapport: *De jury is onder de indruk van de combinatie van het oudere oorlogsmonument het Vrijheidsbeeld van Mari Andriessen en het nieuwe Boek van de Namen van Patrick van de Vegt in Heemstede. Deze beelden staan op zichzelf maar versterken elkaar op de serene plek in het groen. De gemeente organiseert veel activiteiten, waaronder voor scholen. Ieder jaar op 4 mei eindigt de stille tocht bij monument, waar de herdenking plaatsvindt die door enkele honderden*

inwoners wordt bijgewoond. Ook heeft de gemeente een gedegen onderhoudsplan voor de monumenten.

De jury heeft de inzendingen beoordeeld op een aantal punten waaronder de wijze waarop het monument 'levend' gehouden wordt. Daarnaast is gekeken hoe het beheer en behoud van het monument georganiseerd is voor nu en de toekomst. De sculptuur is ontworpen door de Noord-Hollandse kunstenaar Marisol Niehof.

Van de monumenten in Heemstede is een videoportret gemaakt: <https://youtu.be/h9Eda1AbXQQ>. De verhalen van alle genomineerden krijgen ook een plek op de website www.oneindignoordholland.nl.

Nationale Viering Bevrijding

Noord-Holland is in 2017 gastprovincie voor de Nationale Viering Bevrijding. De provincie, gemeente Haarlem, Bevrijdingspop Haarlem en het Nationaal Comité 4 en 5 mei organiseren in aanloop naar 5 mei meerdere activiteiten. Het thema 'De kracht van het persoonlijke verhaal' staat centraal. Kijk voor meer informatie over de Nationale Viering Bevrijding in Noord-Holland op www.vrijheidnh.nl.

Nationaal Comité 4 en 5 mei:

Nationaal Comité 4 en 5 mei viert jubileum *Adopteer een monument*
600 leerlingen geven hun mening over hoe te herdenken

Herdenk je altijd op dezelfde manier? Hoort bij ieder monument een herdenking? Leg je altijd kransen en bloemen? Tijdens het jubileumevenement van *Adopteer een monument* bespreken het Nationaal Comité 4 en 5 mei en ruim 600 leerlingen uit groep 7 en 8 deze vragen. In de TheaterHangaar, de plek van *Soldaat van Oranje - De Musical*, viert het Nationaal Comité 4 en 5 mei vandaag dat het project *Adopteer een monument* 30 jaar bestaat.

Voor meer informatie ga naar:

http://www.4en5mei.nl/onderwijs/adopteer_een_monument

OPROEP ALFONS HERMENS

WIE HEEFT INFORMATIE OVER ALFONS HERMENS?

Alfons Hermens, geboren 6 augustus 1919 op 'Gravenshof' Amby-Maastricht

Zie namenlijst op Natzweilersite: bij 474

Alfons overleefde en kwam voorjaar (mei?) 1945 weer thuis.

Hij overleed: Heerlen, 7 november 2011. Drager van het Verzetshedenkingskruis

Reacties kunnen naar: Veronique Hermens, mail:

gravenshof.amby@kpnmail.nl

GEBOORTE DATA OUD-NATZWEILERS

18-05-1922	Skippy	de Vaal
14-07-1923	Ernst	Sillem

DACHAU herdenking

Op 22 april 2017 werd weer traditie getrouw de jaarlijkse Dachau herdenking in het Amsterdamse Bos gehouden.

Hans Teengs Gerritsen en Frank Houben waren weer de ceremoniemeesters. Ook de kinderen van de Merkelbach School, ondanks het begin van de meivakantie, hielpen mee deze herdenking plechtig te laten verlopen.

Vlaggenisten waren twee ooms van Maurits van Hoogevest, allen nazaten van Jopie Helms Fokkema.

De muziek werd verzorgd door fanfare korps bereden wapens. Aan het begin van de ceremonie kwamen zij al spelend door het monument gelopen. Een mooi moment.

De burgemeester van Amstelveen, mevrouw Mirjam van 't Veld sprak in haar voordracht over het belang van herdenken. Zij trok een parallel tussen het verleden en het heden.

Hier sloot de toespraak van Kimberly Klop, kleindochter van Skippy de Vaal, prachtig op aan. Iedereen in de familie wist van het oorlogsverleden van Skippy maar er werd niet over gesproken. Voor Kim werd het belangrijker nadat zij mee ging met een Natzweiler reis. Nu kan zij zich niet meer voorstellen hier geen aandacht meer aan te geven.

Na de minuut stilte volgde de kranslegging. Voor de Natzweilers legde Skippy samen met zijn dochter Astrid de bloemen.

Het defilé werd geopend door de aanwezige oud-Dachauers, waarna alle anderen volgden.

Zo kwam er een einde aan weer een mooie herdenking. De bussen stonden klaar om weer naar het KLM gebouw te gaan waar traditioneel de lunch klaar stond.

Rond 15.00 uur ging men huiswaarts.

Krans gelegd door Skippy de Vaal bij het Dachau-Monument

VOORLOPIG PROGRAMMA NATZWEILER REIS 2017

Donderdag 7 september 2017

- Aankomst en diner Fischhutte

Vrijdag 8 september 2017

- Ochtendprogramma in de omgeving
- Middag vrijdag
- Diner in Fischhutte en aansluitend fakkelwacht samen met de Noren en eventueel andere nationaliteiten

Zaterdag 9 september 2017

- Herdenking in kamp
- Bezoek kamp
- Lunch bij Metzger met de Noren
- Middag vrij
- Diner in Fischhutte

Zondag 10 september 2017

- Bezoek kamp, musea, steengroeve en gaskamer
- Lunch
- Middag vrijdag
- Diner in Fischhutte

Maandag 11 september 2017

- Vertrek naar huis

VERVOLG MEMOIRES BART VAN DER POT

DEEL II: Arrestatie Buchenwald

12 april [1942] werden wij 16 Abgetrennten opgeroepen om te worden ontslagen. We kregen onze eigen kleren terug en onze bagage. We moesten een papier tekenen dat we ons in de eigen woonplaats bij de politie moesten melden. Voor transport naar het station stonden twee vrachtwagens met regenkappen klaar. Iedere vrachtwagen bleek bemand te zijn met een chauffeur en 4 met karabijnen, revolvers en messen gewapende SS-ers. Dit militaire ere-geleide kwam ons uitermate verdacht voor. Kort voor de middag reden we weg en niet naar het station maar via Ede, Arnhem naar Düsseldorf. Daar stonden we een uur stil en vermoedelijk hadden we daar in de gevangenis moeten overnachten, maar besloten onze bewakers ter wille van een vrije dag meteen door te rijden. Nu pas hoorden we dat Buchenwald het reisdoel was. Sommigen schokten dit bericht zichtbaar, zij hadden al meer van Buchenwald gehoord. Mij zei het niet veel, al begreep ik na Amersfoort wel dat het niet leuk zou zijn daar. Dat het leven van ons allemaal in gevaar was, realiseerde ik me niet; wel echter dat de zwakkeren en oudere lotgenoten iets zou kunnen overkomen.

De hele rit kregen we vrijwel niets te eten. Dat was 'georganiseerd'. Eén snee brood kregen we van de bewakers zogenaamd van hun eigen rantsoen. Ongeveer 10 u. 's avonds in Kassel mochten we voor het eerst uit de wagens. We waren koud en stijf van het zitten op de houten banken. Een sanitaire stop hadden we voordien nog wel even gemaakt.

In Kassel gingen we een café binnen. Ons papiergeld was door de administratie in Amersfoort achtergehouden, zodat we net een kop koffie voor alle 16 konden betalen. Noch de waard noch de bewakers trokken zich iets van onze onplezierige toestand aan. Die SS-soldaten maakten toch al een afgestompte indruk, zoals ze die hele rit zwijgend met strakke, verweerde gezichten door de open achterwand zaten te staren. Deze jongens hadden beslist een onmenselijke opleiding achter de rug. Verder gingen we weer. Overall stikdonker vanwege het vliegtuiggevaar en het late uur, zodat we de goede weg zo nu en dan kwijtraakten. Eindelijk Weimar en goed 4 uur in Buchenwald. We waren zo verkleumd dat we nauwelijks konden lopen. Het

vvoor daar nog. Vanwege de kou werden we in een van de eerste barakken naar binnen geloodst. Een barak met Duitsers nog wel.

Van slapen was geen sprake. Enkelen van ons liepen meteen al een fikse oorvijg op van de jeugdige Blockälteste, een verwaande praatjesmaker, die duidelijk liet merken dat we niet welkom waren in zijn voorname Duitse barak. Kwart voor vijf was het al 'Aufstehen' (Amersfoort 7 u.). Weer naar buiten in de kou voor ochtendgymnastiek, geen eten en tegen 6 u. Stonden wij op de appèlplaats vlakbij de poort. Het waren: Frans de Bordes, Janus Ritter, Frans van Hasselt, Eric Roest, Cas Vermeulen, Hr. Krekel (dir. Unilever), Born (beroepssoldaat), Verburg (kantoorbediende), Schipper (tuinder), overste Buurman, overste de Vries, Arie zus-en-zo (matroos), Tom Rheule (invalide met slechts één arm waaraan een hand met 1½ vinger), Hr. Brongers (dir. van een houthandel) en nog iemand die ik mij nu niet herinner; Ate Wieberdink was ziek in Amersfoort achtergebleven.

We werden zoals gebruikelijk met het gezicht tegen de muur gezet, maar er werd niet erg op ons gelet, daar had iedereen het te druk voor. Zo konden we het hoogst wonderlijke schouwspel waarnemen, wat zich op de van ons af naar beneden lopende grote stenige vlakte afspeelde. Van beneden kwamen steeds weer nieuwe keurig met zijn vijven op een rij marcherende kolonnes blauw-witte streepjespakken aangerukt. Dit ging per barak (Block). Er waren toen denk ik ongeveer 25 Blocks met totaal circa 8000 gevangenen. Zij stelden zich in keurige rechthoeken met rijen van 10 op aan de benedenkant van de reusachtige appèlplaats vrij ver van ons vandaan. Toen alles stond opgesteld werden de rijen geteld en werd de ceremonie beëindigd met "Mützen ab" en "Mützen auf". "Arbeitskommando's antreten".

Hierop volgde een door elkaar gewriemel als in een mierenhoop tot er vrij vlug nieuwe kolonnes met vijf op een rij waren opgesteld. Vlak bij ons aan de poort had zich een muziekkorps van een man of 12 opgesteld. Deze waren gekleed in rode rijbroeken, blauwe jasjes met gouden versiersels, glimmend zwarte laarzen en zwarte mutsen. Zij zetten een vrolijke mars in en marcheerden al blazend en trommelend de poort uit. Niet ver daarbuiten bleven zij staan, zodat de nu een voor een volgende commando's op de maat van deze vrolijke muziek de poort uittrokken. De valse strakke gezichten van de nu al vermoeid

aandoende gevangenen waren in schrille tegenstelling met de vrolijk schetterende fanfare. Ieder commando stond onder leiding van 1 of 2 Kapo's meestal gekleed in blauwe jas zonder de versiersels der muzikanten, een niet gestreepte normale broek en laarzen. Vorarbeiters evenals de Kapo's herkenbaar aan een witte armband met opschrift, en vaak ook iets beter gekleed, liepen als herdershonden ter weerszijden. Zij moesten zorgen dat iedereen keurig in de rij en in de pas liep en schreeuwden voortdurend: "links zwo drei vier, links ... links ... links zwo drei vier", enzovoorts, enzovoorts. Deze uittocht duurde eindeloos naar het ons, kleumend in de sneeuw en wind, voorkwam.

De laatsten waren een met 2 ossen bespannen wagen, een wagentje met een ezel ervoor en toen nog een wagen, die door 2 groepen van 8 Joden met kettingen werd voortgezeuld. De muziek kwam al spelend weer naar binnen en ging halverwege de appèlplaats uiteen; de muzikanten waren 'Stubendiensten', dat wil zeggen hun taak was toezicht en schoonhouden van de helft van een barak. Zij hoorden tot de zogenaamde 'Prominenten', die altijd voldoende eten, kleding en schoeisel hadden.

Het zou ongeveer 7 geweest zijn, toen een Unterscharführer (rang bij de SS zoiets als korporaal) zich met onze begon te bemoeien en ons met 'Häufschen Elend' betitelde. Wij waren er inderdaad allen niet te best aan toe en het was zelfs verwonderlijk dat de beide oversten die al over de 60 waren het zo lang hadden volgehouden.

De eerste gang was naar het badhuis, waar de Bademeisters ons met een spottend gejuich begroetten als weer zo'n stel uitgehongerde Hollanders uit Amersfoort. "Wie lange glaubt ihr denn hier noch zu leben? Ich werde euch schon sagen: In 14 Tagen seit ihr alle fertig". 'Fertig' heeft hier de typische concentratiekamp betekenis: klaar voor het crematorium.

Deze badmeesters waren ook zeer 'prominent' en voelden zich torenhoog boven de nieuwkomers verheven. Het ging allemaal zeer grondig: van top tot teen werden we kaal geknipt. Een verdacht plekje op de huid werd met een loep bestudeerd. Kopje onder in een naar lysol stinkende badkuip (dat luchtje kenden we nog van de 'ton' in de cel). Er waren circa 100 douches in 1 grote ruimte. Het water was goed warm en [het] duurde redelijk lang totdat het koud

werd en je naar verkiezing al of niet even koud kon nadouchen. We hadden een nummerplaatje met een touwtje om de hals gekregen en gingen aldus gekleed [naakt¹] door een ondergrondse verbindingsgang naar de Bekleidungskammer². Dit gebouw, evenals het badhuis en het crematorium waren de meest opvallende stenen bouwwerken. Hier kregen we de blauw-wit gestreepte broeken jassen en mutsen, eerst een hemd en een lange onderbroek, verder nog een truitje zonder mouwen, sokken en schoenen met houten zolen. Alles van slechte kwaliteit en volkomen onvoldoende voor de nog winterse weersomstandigheden daar op de noordhelling van de Ettersberg bij Weimar. De soldatenpakken in Amersfoort waren veel beter. Het dragen van overjassen en handschoenen was net afgeschaft, omdat het volgens de kalender nu voorjaar was. Het was een grote meevaller dat we van onze burgerkleden behalve broekriem en eventueel zakdoek ook een trui konden terugkrijgen. Zo uitgedost gingen we naar de quarantainebarak, waar we 6 dagen bleven. In die tijd werden we enige keren ingeënt, ondervraagd op de 'Politische Abteilung' en zo nu en dan aan het werk gezet. Deze zorgvuldige inwijding was één van de vele ongerijmdheden der toen nog goed georganiseerde concentratiekampen. Door overbevolking zou dit later wel anders worden. Dit moet steeds in het oog gehouden worden bij wat ik nog zal beschrijven uit deze beginperiode: later, vooral in de winter 1944/45 werd het een steeds meer gedesorganiseerde bende. De meeste verhalen over de kampen gaan over die laatste periode, want dat hebben de meesten meegemaakt.

Onze ervaringen in de quarantaine barak waren niet onverdeeld gunstig vooral wat betreft het optreden der hogere en lagere leidende figuren. Karl, onze Stubendienst, was een volkomen ontoegankelijke afgestompte bruto en zijn assistent, een potige Tsjech, was daardoor al niet veel beter. In Amersfoort was het ondenkbaar dat er geslagen en geschopt zou worden, behalve misschien ingeval van diefstal onder elkaar.

¹ Albert Reilingh: "Bart kiest hier voor een cynische opmerking 'gekleed in een kettinkje' terwijl ze naakt de kou in gejaagd werden"

² Paul Ritter: "Mijn vader, Janus Ritter, heeft dezelfde ervaring beschreven: douchen en dan naakt door de vrieskou naar het volgende gebouw moeten lopen. Die ervaring bleef hem jaren later altijd bij wanneer hij vanonder de douche vandaan stapte.

Bij de beoordeling van het gedrag van de 'prominenten' moet wel in het oog worden gehouden dat velen communisten waren die al in 1933 toen Hitler aan de macht kwam, of kort daarna waren opgepakt. Toen werden ook de kampen gesticht, veelal eerst onder leiding van criminele gevangenen, die in de meerderheid waren. Dezen werden aangeduid met 'Berufsverbrecher', afgekort B.V.er (spreek uit: Beevauwer). Na een jarenlange strijd, waarbij minstens de helft omkwam, wisten de communisten vrijwel in alle commando's de macht in handen te krijgen. Het is duidelijk dat dit alleen kon via een zekere verstandhouding tussen de belangrijkste prominenten en de commandant met zijn SS-satellieten. De communisten moesten dus wel bewijzen dat zij evengoed of zelfs beter dan de B.V.ers de zaak konden leiden. Dat ging niet met vriendelijke woorden, integendeel het was zaak de belangrijkste B.V.-ers zo snel mogelijk uit de weg te ruimen en alle tegenstribbelarij resoluut te smoren. Zo was een straffe zichzelf regelende maatschappij ontstaan, waarbij de bewakers praktisch alles aan de gevangenen konden overlaten. Zo waren er rangen en standen ontstaan en buitenlandse nieuwelingen telden nauwelijks mee (Tenzij het communisten waren, wat direct bij aankomst op de zogenaamde 'Politische Abteilung' werd geregistreerd). Wij kwamen bij Karl helemaal in het verkeerde blaadje, toen voor het begin van onze eerste warme maaltijd, een van de ouderen een ogenblik stilte verzocht om onze OD-genoten te gedenken, die nu al zeer waarschijnlijk niet meer in leven zouden zijn.

Karl meende dat dit bidden voor het eten was geweest en verklaarde ons voor een troep reactionairen, die geen 'Nachschlag' zouden krijgen. Nachschlag was het opdelen met een $\frac{1}{2}$ -liter lepel van de overgebleven soep nadat iedereen een schep met de hele liter lepel had gekregen. Dit opdelen ging op rij af, je kwam dus lang niet iedere dag aan de beurt, maar het was toch een zure maatregel. De rantsoenen waren overigens veel ruimer dan in Amersfoort; voor een normaal burgerbestaan in een fabriek of kantoor zou het voldoende zijn geweest.

Onze Blockälteste (hoofd van de quarantaine barak) was wel een sympathiek mannetje. Klein, vierkant, enorm sterk en doorgaans goedluimig, een van de

steunpilaren van de communistische leiding. Hij praatte met ons op een normale manier, al hield hij onbewust afstand. Hij was waarschijnlijk meteen verkenner van de nieuwelingen.

Wij hadden toen nog geen idee hoe die Buchenwald-maatschappij in elkaar zat. Contacten met andere barakken (er waren al twee Hollandse barakken) was verboden. Een Hollandse prominent, Erkelens, presteerde het enige malen midden op de dag tot ons door te dringen. Het was dan altijd lachende, onverstoorbaar optimistischer jongen die gezien zijn blakende gezondheid, kennelijk niets tekort kwam. Deze figuur heb ik er later nooit meer gezien. Hij moet door de grotere vrijpostigheid al vrij gauw na onze komst tegen de lamp gelopen en geliquideerd zijn.

Op jasje en broek hadden wij zelf onze kentekens moeten naaien: een wit lapje van circa 4 bij 8 cm met zwart nummer (4185 voor mij) en daar boven een rode driehoek met zijden van 8 cm en een zwarte N (van Niederländer) er op. De rode driehoek betekende politiek gevangene, BV-ers droegen een groene driehoek, arbeidsschuwen of zwarthandelaars een zwarte, Bibelforscher (Jehova's getuigen) een paarse, Joden een rode en een gele als Davidsster over elkaar, homoseksuelen een rose.

De nationaliteit met P voor Pool, T voor Tschech enz. Zonder letter waren alleen de Duitse gevangenen. In de praktijk kregen alle buitenlanders een rode driehoek (behalve Joden), ook wanneer zij als zwarthandelaar waren opgepakt. Toch herinner ik me nu een Nederlandse Bibelforscher. In ieder geval kon je direct zien met wat voor landsman je te maken had en vooral oppassen voor de groenen. En daar kwamen in 1943 nog de 'Sicherheitsverbrecher' bij, die een groene driehoek met een zwarte S droegen: de Esvauers, de zwaarste misdadigers uit de gevangenissen, roofmoordenaars, of althans tot minstens 25 jaar veroordeelden.

De relatief rustige quarantaine-dagen gingen snel voorbij. We werden nog op onaangename wijze uren, meer dagenlang onderwezen in het 'Betten bauen'. Dit was uiterst belangrijk, want een slecht opgemaakt bed kon je later het avondeten kosten. De strozakken waren in die tijd voorzien van blauwwit geblokte slaapzakken en 2 dekens. Die slaapzak moest volkomen vlak liggen

met een zuiver strak verticaal stukje vóór het kussen en daarop weer precies horizontaal. Je had hier speciale beddenplankjes voor nodig en eerst moest de strozak flink opgeschud worden om een vlakke basis te kunnen krijgen.

Een strootje op een bed of op de vloer kon tot straffen aanleiding geven. De barakken maakten dan ook een kraakheldere indruk. Iedere barak had zijn nummer en bijna alle bewoners [waren] van dezelfde nationaliteit. De chefs waren Duitse communisten en vaak ook hun helpers. De indeling was steeds: in het midden de wasbakken (moderne grote ronde bakken met een groot aantal dunne stralen als een watergordijn rondom waar wel 12 man tegelijk zich konden wassen) en de WC's, 5 op een rij met spoelknoppen en riolering. Links de A-vleugel en rechts de B-vleugel, elk bestaande uit een dagverblijf en een slaapzaal. In de dagverblijven werd een kachel gestookt. Het organiseren van brandhout was een continu probleem. De 'Stubendienst' had een eigen gedeeltelijk afgeschotte hoek van het dagverblijf tot zijn beschikking, waar op de A-vleugel de 'Blockälteste' sliep. Het meubilair bestond uit 6 of 7 lange houten tafels met banken aan weerszijden, 2 rijen kasten met smalle deuren langs de dwarswanden en plantjes met bloemetjes voor de ramen.

De eerste indruk was zeker niet onvriendelijk zo lang de bewoners niet in zicht waren. Later werden er stenen barakken bijgebouwd met de zelfde basis maar 2x zo hoog. Deze barakken en eerder genoemde gebouwen besloegen lang niet het hele kampterrein. Dit was enige 10-tallen hectares groot, omheind door een brede en hoge prikkeldraadversperring met vele wachttorens en onder elektrische spanning staande delen. Behalve de barakken en gebouwen was er een soort boerderij met paarden en varkens, een in onbruik geraakte kantine, werkplaatsen, tuinderijen en een stukje bos.

Een van de laatste dagen in quarantaine werden we ingedeeld in commando's. In Amersfoort was dat niet zo belangrijk geweest omdat daar ook enkele speciale baantjes na, (waar je je toch vrijwel geen kans op maakte) alles even slecht was. In Buchenwald was er echter een hele scala van mogelijkheden. We wisten al dat je moest proberen als bankwerker, timmerman, elektricien, loodgieter, kapper een commando te krijgen met een dak boven je hoofd. De

buiten-commando's waren veel uitputtender vooral bij slecht weer, maar ook daarin bestonden nog gradaties: onderaan de lijst stond de 'Steinbruch' en vlak daarop het 'Schachtkommando'. Dat waren niet alleen de slechtste maar ook de meest talrijke commando's. Keurig in het gelid marcheerden we naar de verlaten appèlplaats, waar de Arbeitseinsatz-Führer (een SS-onderofficier) ons ging indelen.

De 2 overstes waren boven de 60 en daarmee te oud voor een buiten-commando, zij werden bij de aardappelschillers ingedeeld. Niet zo prettig de hele dag in een kelder te zitten schillen, toch relatief een goed commando. Schipper werd als tuinder op transport gesteld naar een van de vele dochterkampen; Tom Reuhle met zijn 1½ vinger bij de hulp van de Stubendienst. Janus [Ritter], Frans dB [de Bordes] en Cas Vermeulen die zich alle drie Zimmermann of Tischler noemden, hadden de niet verwachte meevaller meteen bij de Zimmerei of Tischlerei te worden ingedeeld. Maar toen Frans vh [van Hasselt] ook nog zei "Zimmermann" werd de Arbeitseinsatz-Führer kwaad. Ik probeerde nog "Schlosser", maar de goede bui van de A-F [Arbeitseinsatz-Führer] was voorbij en wij werden met zijn achten ingedeeld bij de 'Maurer-Truppengarage. We wisten niet wat dit voor een commando was; we dachten dat het in ieder geval beter zou zijn dan de beruchte 'Steinbruch' of 'Schachtkommando'.

De quarantaine eindigde met de overplaatsing naar het Hollandse Block 10. Daar zaten al een heel jaar de 'Geuzen' uit Vlaardingen en Maassluis en diverse andere in onze ogen oude rotten. Sinds ongeveer 1 maand was er nog een tweede Hollandse barak gevuld met een groot transport uit Amersfoort dat kort voor onze komst in A. [Amersfoort] van daar moet zijn vertrokken. Deze tweede barak lag schuin tegen over no. 10 en het was duidelijk dat wij geboft hadden niet bij die nog niet gestabiliseerde nieuwkomers-troep te zijn ingedeeld.

Toen wij met zijn 16-en Block 10 binnen traden, maakten wij op de enkele daar toevallig aanwezige landgenoten een uitzonderlijke indruk met opmerkingen als: "na u mijnheer zus-en-zo", "gaat uw gang overste", enz. Dergelijke

omgangsvormen bestonden niet in Buchenwald. Je status werd bepaald door je commando en eventueel meer of minder prominent zijn door relaties met de echte prominenten, de communisten. Je vorige bestaan telde niet mee, hier begon je volkomen opnieuw. Het enige wat wel telde was je politieke richting van vroeger: Een communist viel met zijn neus in de boter, een nationaalsocialist werd geliquideerd. Dit laatste kon heel eenvoudig door opname in een van de ziekenhuis-barakken, waar dan een verkeerd spuitje werd gegeven. De commandant wist dit heel goed en waarschuwde in speciale gevallen dat het niet mocht. Ook bestond de brute methode van een seintje aan de Kapo dat een bepaalde gevangene moest worden “fertig gemacht” (voor het crematorium).

Dit gebeurde niet aan de lopende band en alleen in bepaalde commando's, waarin het slachtoffer dan werd overgeplaatst. Het leven in die commando's was toch al zo zwaar, dat zelfs jonge gezonde mensen het niet langer dan een half jaar konden volhouden; velen bezweken al op veel kortere termijn. Een klein schepje er bovenop was daarom in vele gevallen genoeg voor een spoedig einde.

Bij de beoordeling van deze op het eerste gezicht zeer schokkende methoden van gevangenen onderling, moet wel de hele situatie in het oog gehouden worden. Wanneer er weer een strijd om de macht tussen communisten en anderen zou oplaaien, zou dit voor het hele kamp niet veel goeds betekenen. Hollanders onder elkaar waren (evenals andere nationaliteiten) keihard tegen over een ontmaskerde brooddief: die werd zo bont en blauw geslagen dat hij ook in zijn commando direct in de gaten liep en geheel alleen kwam te staan, wat vrijwel niemand lang kon volhouden. Het uit de weg ruimen van dergelijke het bestaan nog zwaarder makende figuren was een zaak van zelfbehoud. Op dit onderwerp zal ik later nog wel eens terug moeten komen. Wij werden na binnenkomst in het Holländer Block 10 in 2-en gesplitst: 8 man naar links op de A-vleugel en de andere 8 naar rechts hoopte B-vleugel. Die laatste 8 waren: Janus en Frans de Bordes aan tafel 1, Frans van Hasselt en ik aan tafel 2, Eric en Cas aan tafel 4, Reuhle en Born aan tafel 3. Onze Stubendienst was Arie Pons, bakkerszoon en aankomend politieagent uit Schiedam, een geus, geen communist dus, die het geluk had gehad na een half jaar zwoegen

in een buitencommando, als blazer bij te zijn gekomen. Hij voerde zijn taak op eerlijke en nauwelijks hardhandige wijze uit, al moest soms de Blockälteste, Alois Lohr eraan te pas komen. Dit was wel een communist, een vrij domme humorloze Beier, niet al te hardhandig, eerlijk en resoluut, met wie we het ook nog niet zo slecht hadden getroffen. Er waren verder diverse Nederlanders, ook niet-communisten die op een redelijke post hun bestaan hadden weten te stabiliseren. Voor Frans van Hasselt en mij was de prettigste kennismaking die met prof. Telders. Hij gaf ons direct wat geld, zodat wij niet een paar weken hoefden te wachten tot dat ons eigen geld geadministreerd zou zijn, om de schaars tegen betaling verkrijgbare eet- en rookwaren te kunnen kopen. Het was hem natuurlijk bekend dat Frans van Hasselt in november 1940 een korte toespraak tot een grote groep studenten had gehouden als begin van het studentenverzet³ tegen het ontslag van joodse hoogleraren. Hij kende oom Willem blijkbaar goed en daarom interesseerde hij zich blijkbaar ook enigszins voor mij.

Prof. Telders was een unieke figuur in Buchenwald. Hij werkte met enkele hoge Tsjechische officieren op de 'Politische Abteilung'. Hoe hij deze post gekregen had, weet ik niet. Hij was onaantastbaar voor de communisten, ook al hadden die wel medewerkers in dit elite-commando.

T. [Telders] was uitgesproken liberaal en was de enige die het waagde Nederlandse communisten van ongezouten replek te dienen wanneer op de slaapzaal communistische propaganda werd rondgebazuind. Dit gebeurde op de A-vleugel en ik heb dit helaas niet meegemaakt, maar wel van anderen gehoord hoe T. hiermee velen, die niets terug dorsten te zeggen, een hart onder de riem stak; vooral als het over het Koningshuis ging. Telders was bovendien de officiële fransen tolk en het was altijd een genoegen zijn heldere, vaak veel kortere maar toch in wezen volledige vertaling te horen van wat eerst met een brallende Duitse stem was verkondigd. Ik denk hierbij aan

³ Albert Reilingh: "Frans van Hasselt was een literair onderlegd man, gelovig Nederlands Hervormd, voorzitter van het dispuut Leeghwater, die een korte toespraak hield over de de bijbelse uitspraak: "zalig zijn zij die voor de gerechtigheid vervolgd worden". Het was een roerende speech, die de studenten een goede morele reden gaf om naar huis te gaan en geen gehoor geven aan de Duitse oproep om de Duitse autoriteit te erkennen. Kees Oorthuis was daar ook aanwezig. Kees Orthuyus was een neef van Frans van Hasselt en een goede vriend van Albert Reilingh. Na de oorlog is er een film gemaakt van het Delftse studentenverzet, waarin Kees Oorthuys de rol van Frans van Hasselt speelde".

mededelingen door de geluidsinstallatie op de appèlplaats wanneer wij daar stonden aangetreden. Voor andere talen waren uiteraard weer andere tolken.

Van Telders gaat ook het verhaal dat hij bij binnenkomst van een groep Polen, waaronder vermoedelijk diverse joden zaten, met luide stem in het Pools verkondigde: Als u straks gevraagd wordt of U jood bent, zeg dan nee. Telders droeg de gewone gestreepte kleding, hoewel hij zeker in een positie was om iets meer prominente kleding te organiseren. Hij had Hollandse klompen (stukken comfortabeler dan de lompe Duitse Holzschuhe) en zag er gezond en allesbehalve ondervoed uit; een figuur die voor velen een steun is geweest. Of hij in Buchenwald het einde zou hebben overleefd is nog de vraag: diverse sleutelfiguren zijn op het laatst nog door de SS gedood. In ieder geval kan **niet** gesteld worden, dat zijn overplaatsing naar Vught (vanuit Nederland bewerkt) een verkeerde maatregel is geweest⁴.

Daar zaten we dan in Block 10, beter gezegd: lagen we dan, want het zitten was altijd erg kort. Het eeuwige staan, lopen of sjouwen was op zichzelf al ontzettend vermoeiend.

De dagindeling was in die tijd normaal als volgt:

5 uur opstaan en wel onmiddellijk, om eerst buiten in de kou en in het donker ochtendgymnastiek te doen, een kwartier lang.

Wie niet enthousiast meedeed, denkende dat dit in het donker en een beetje in de achterste rijen niet op zou vallen, kon onaangenaam verrast worden, zoals we al in de quarantaine tijd hadden ervaren. Na dit kwartier half aangeklede ochtendgymnastiek weer naar binnen om te wassen en de bedden met de grootste zorg op te maken. Dan uitdeling per tafel van brood, margarine en ochtendsoep. Dit laatste was een grijze dunne vloeistof met een twijfelachtig smaakje; de grondstof hiervan kwam uit pakken met de naam IG-Farben er op en was waarschijnlijk synthetisch gemaakt. De soepbekers moesten netjes

⁴ Bart gaat niet verder in op dit deel van de geschiedenis van Professor Telders. Er staat een kort resumé over Ben Telders in Wikipedia (http://nl.wikipedia.org/wiki/Ben_Telders): "Achtereenvolgens verbleef hij in de gevangenis van Scheveningen, het **concentratiekamp Buchenwald**, het **kamp Vught** en het kamp Sachsenhausen, tot hij in februari 1945 in het concentratiekamp Bergen-Belsen terecht kwam. Daar overleed hij op 42-jarige leeftijd, vlak voor de bevrijding aan de gevolgen van vlektyfus".

worden afgewassen en afgedroogd. Restant brood en beleg in eigen muurkastje opbergen.

Tijd om rustig zittende te ontbijten was er niet bij, het was jachten en jagen om klaar te zijn op het moment dat allen voor het Block moesten aantreden om in het gelid naar de appèlplaats te marcheren. Eerst moest Alois goed controleren of er niemand miste. Als er iemand 's nachts was overleden, werd het lichaam op een bank mee de appèlplaats opgedragen. Officieel was hij immers nog in leven.

Op de appèlplaats telden enkele Scharführers alle Blocks nauwkeurig na. Alles moest eerst precies kloppen en schriftelijk zijn vastgelegd. Na het plechtige “Mützen ab Mützen auf” zocht iedereen zijn commando op en volgde de al eerder beschreven muzikale uittocht der buiten-commando's. Goed half 7 waren we op het werk. Hier waren dicht bij het kamp grote garages met opslagruimten en werkplaatsen in aanbouw, allemaal voor de SS. Dit waren nog eens goedkope arbeidskrachten! Wij moesten daar stenen sjouwen, kruiwagens met zand of grind rijden, fundatie-sleuven graven met houwelen en schoppen. Allemaal buitenwerk terwijl het 's nachts nog gesneeuwd had. Opeens ontdekte ik bij het halen van stenen van een wat verder gelegen hoop, dat het mogelijk was van daar op de torenklok boven de poort te kijken: het was 10 voor $\frac{1}{2}$ 8. Voor mijn gevoel was het al zo ongeveer een volle dag geleden dat we met de ochtendgymnastiek begonnen. De tijd leek stil te staan bij dit kleumend werken in een ijskoude wind met verstijfde vingers. De enige afwisseling was een bezoek aan het ‘Abort’. Dit was een sleuf met een boom om op te zitten ervoor en een aan de voorzijde open afdak eroverheen. Hier woei het wel wat minder en scheen 's morgens de zon naar binnen, maar je moest natuurlijk wel je broek een eindje laten zakken en er was een oppasser, die eindeloos herhaalde: “los, meine Herrschaften, los, wir werden beobachtet”. Als dat niet voldoende hielp maakte het goedige baasje wat dreigende bewegingen met zijn stok.

Uiteindelijk ging zo'n morgen dan toch voorbij. Je kon nauwelijks meer dan een halve dag vooruit denken. Het idee dat het de volgende dag en de volgende

week nog net zo zou zijn, was vrijwel ondraaglijk. We verwachtten natuurlijk wel dat het spoedig warmer weer zou worden. Hadden wij ons toen gerealiseerd dat het nog jaren zou duren, dan zou het volkomen hopeloos hebben geleken.

Om ½ 12 ging dan eindelijk de fluit of sirene om op te stellen voor de terugmars naar het kamp voor de soep. Het hoogtepunt van de dag. Het onderwerp waarover de meest afgestompte Häftling nog kon of wilde meepraten. Als je over vroeger beroep en dergelijke begon, reageerden ze negatief. Als je lanceerde: "Heute gibt es Pellkartoffel" kwam er wel een reactie. Het opstellen, natellen en afmarcheren ging zo vlug mogelijk en zodra de poort gepasseerd was renden de meesten zo hard als ze konden de appèlplaats naar beneden en de eigen barak in. Je had een kwartier à 20 minuten om de soep naar binnen te werken en pan met lepel af te wassen en op te bergen. Weer aantreden en uitrukken. 12.30 uur moest het werk weer zijn hervat tot 7 uur 's avonds!

Tegen 7.30 uur stond iedereen op het avondappèl, dat in 10 minuten klaar kon zijn als alles meteen klopte en dan was het goed ½ 8 Feierabend. Vaak duurde het avondappèl langer, een administratie-fout of veel erger: er was iemand zoek. Die moest eerst gevonden worden! Dat kon uren duren, in principe de hele nacht (wat voor onze komst inderdaad gebeurd moet zijn). Ontvluchten was mede hierdoor praktisch onmogelijk, want dit werd door de medegevangenen niet geduld. Rondom het kamp met bijbehorende terreinen waar de buitencommando's werkten stond de hele dag een keten gewapende wachtposten, die bevel hadden onmiddellijk te schieten wanneer iemand de denkbeeldige lijn tussen 2 wachtposten overschreed.

Pas na afloop van het avondappèl klonk het commando: "Postenkette einziehen".

's Avonds moest je kleren of schoenen herstellen en schoonmaken of proberen nieuwe te organiseren, en uiterlijk 9 uur lag iedereen op zijn strozak. Tijd voor een gezellig praatje schoot er praktisch niet op over in die tijd.

Na enkele weken werd de dagindeling iets gunstiger door het inrukken tussen de middag te laten vervallen, de middagpauze op een half uur te stellen en 's avonds de soep uit te delen.

Op het werk werd dan brood met koffie uitgedeeld en het einde van de werktijd werd $\frac{1}{2}$ 7.

Zondag was een vrije dag, uitslapen tot 7 uur, alleen ochtend- en avondappèl, net als door de week. In de loop van de zomer werd er steeds vaker op zondagmorgen bevel gegeven om stenen te sjouwen, je wist eigenlijk nooit waar je aan toe was.

Wordt vervolgd in de volgende Natzweilerberichten

UIT DE KRANT/VAN DE PERS.....

**Onbekende massa-executie van Sovjetsoldaten herdacht in Amersfoort
ZA 8 APRIL 2017, 15:25 (BRON: NOS)**

BINNENLAND

Een van de weinige foto's van de gevangenen **ARCHIEF EEMLAND**
GESCHREVEN DOOR Lambert Teuwissen, Redacteur

Hun graven zijn anoniem, hun verhaal nauwelijks bekend. De 101 Sovjetsoldaten die morgen worden herdacht bij Kamp Amersfoort. Verslagen op het slagveld, als levend propagandamateriaal naar Nederland gehaald, mishandeld en vermoord.

"Het was de op een na grootste massa-executie van de oorlog in Nederland", zegt Remco Reiding van de Stichting Russisch Ereveld. "Je zou zeggen dat men dat wel zou weten."

Morgen (9 april) is het 75 jaar geleden dat de nazi's met nekschoten een einde maakten aan de wrede reis van de Sovjets. Rond een monument bij Kamp Amersfoort worden bij het ochtendgloren kaarsjes aangestoken voor de slachtoffers. Het is nog maar de vijfde keer dat Reiding de ceremonie organiseert; voorheen was er nauwelijks aandacht voor de groep.

"Tijdens de Koude Oorlog was het niet gebruikelijk om soldaten te herdenken uit een land dat onze nieuwe vijand was", legt Reiding uit.

"Bovendien kwamen deze jongens uit een ver land en hebben we geen gegevens over hun identiteit. Er zijn dus ook geen familieleden die een graf kunnen bezoeken. Daardoor is het verhaal nooit tot leven gekomen en steeds meer in de vergetelheid geraakt."

De smeerlappen van de SS vingen bot.

De Waarheid

De soldaten kwamen in september 1941 in veewagens aan in Amersfoort na een reis van twee weken. Krijgsgevangenen van het Oostfront, waarschijnlijk Oezbeken. Ze moeten zich totaal verloren hebben gevoeld: ontheemd, uitgehongerd, mishandeld, in een land waar ze de taal niet spraken.

"De nazi's haalden hen naar Nederland om ons te laten zien wat voor untermenschen het waren. Ze werden tentoongesteld: als groep moesten ze door een haag van mensen door de stad naar het kamp lopen. Ook in het kamp hebben ze dagenlang in de buitenlucht doorgebracht, als voorbeeld voor de Nederlandse gevangenen daar."

Het plan mislukt meteen, omdat de geschokte Nederlanders de overwonnen militairen juist water, fruit en brood wilden geven - wat de Duitsers niet toestonden. Ook een poging de soldaten tegen elkaar op te zetten mislukte. "Er was een Duitse filmploeg die moest vastleggen hoe ze elkaar zouden bevechten om een stukje brood. Maar toen het brood over de omheining werd gegooid, gebeurde het tegenovergestelde: het werd keurig in stukjes verdeeld door de mannen, hoewel ze vreselijk honger hadden."

"De smeerlappen van de SS vingen bot", verwoordde verzetskrant De Waarheid het. "Het is hen geen ogenblik gelukt tweespalt tussen de Nederlandse en Russische gevangenen te stichten."

Schedels op bureau

Het lijkt erop dat de nazi's de Sovjets van ontberingen wilden laten omkomen. Door ziekte, ondervoeding en mishandeling stierven 24 militairen binnen een half jaar. Uiteindelijk werd in overleg met Berlijn besloten tot een massa-executie van de rest van de groep. De mannen werd verteld dat ze naar Frankrijk zouden worden afgevoerd, maar kwamen na een korte rit uit bij het executiepeloton.

"Je zou kunnen zeggen dat ze geen nut meer hadden. Het propagandaverhaal had niet gewerkt en uiteindelijk wisten de nazi's niet wat ze met hen aan moesten. Toen is maar besloten hen dood te schieten." Twee schedels van de gevangenen eindigden op het bureau van de kamparts, als curiositeit.

De plek waar de mannen na de oorlog werden herbegraven groeide uit tot het Russisch Ereveld, waar ook Sovjetmilitairen die in krijgsgevangenschap in Duitsland waren gestorven werden begraven. Reiding besteedde veel tijd aan het achterhalen van de identiteit van die oorlogsdoden, maar de 101 van Amersfoort zullen voor altijd anoniem blijven: de Duitsers vernietigden alle informatie over de mannen.

"Dat maakt ons moreel verantwoordelijk voor deze jongens", vindt Reiding. "Ver weg van huis, zonder dat de familie het weet, als beesten afgeslacht. Dat is iets wat we in gedachten moeten houden, al is het maar een keer per jaar." De oorlogsslachtoffers van toen, nota bene geallieerden, mogen niet lijden onder hedendaagse politiek.

Toch merkt ook Reiding dat de relatie met Rusland opnieuw spanningen oproept, door geruzie over MH17, Europese embargo's en berichten

over Russisch nepnieuws. "Een moeizame relatie tussen Nederland en Rusland laat zich op alle vlakken voelen, dus wij ervaren dat ook. Maar wat wij doen is a-politiek. De oorlogsslachtoffers van toen, nota bene geallieerden, mogen niet lijden onder hedendaagse politiek."

Met 150 bezoekers verwacht Reiding morgenochtend het dubbele aantal mensen van vorig jaar, meer dan ooit. "Het is natuurlijk 's ochtends vroeg en we zijn nog een nieuwe traditie, maar dat is best een aardig resultaat. We zijn erg blij dat er voor het eerst een school komt, vijftig leerlingen en hun ouders. Het zou een mooie traditie zijn om voort te zetten."

Op 22 april besteedt Andere Tijden aandacht aan het verhaal van de vermoorde Sovjetsoldaten, om 21.20 uur op NPO 2.

'Geef drie redenen waarom een concentratiekamp moet worden afgebroken'

DO 29 DECEMBER 2016, 19:53 (BRON: NOS)

BINNENLAND

"Instinctief denk je dat dat niet moet", zegt Tom Pouw (25). Hij moest vandaag tijdens het WK debatteren standpunten bedenken waarom concentratiekampen als Auschwitz na een oorlog vernietigd moeten worden.

"Die gebouwen zijn natuurlijk een goed middel om te laten zien wat er allemaal gebeurd is in de Tweede Wereldoorlog. Maar wij moesten dus redenen bedenken om ze af te breken."

Ruim 800 studenten uit de hele wereld vliegen elkaar de komende dagen verbaal in de haren. In Den Haag begon vandaag namelijk het WK debatteren voor studenten.

Daar staan niet alleen studenten van universiteiten in Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland en Frankrijk, maar ook van Harvard, Oxford en Cambridge. Zij debatteren in 400 teams van twee personen de hele dag over filosofische en morele dilemma's, en over praktische zaken als wetswijzigingen.

Tom aan het voorbereiden voor een eerder debat:

"Je krijgt tijdens debatten stellingen waar je in het dagelijks leven nooit over nadenkt", zegt Tom. Hij zit in Amsterdam bij een debatvereniging en debatteert sinds een jaar. "Bij debatteren word je gedwongen om een mening te vormen en dat maakt het leuk."

800 studenten doen mee aan het WK **HANNA DOSENKO**

Ieder team krijgt zeven minuten de tijd om hun standpunt te verdedigen. Daarin mag je onderbroken worden door je tegenstander. Als je een beetje goed bent, laat je dat volgens organisator Senna Maatoug ook toe. Dat zijn dan ook meteen de leukste momenten volgens haar. "Net als in de Tweede Kamer zijn de mooiste stukjes debat als mensen met elkaar botsen."

Aangezien studenten van over de hele wereld meedoen, is de voertaal Engels. "En een Brit kan natuurlijk beter Engels dan anderen", zegt jurylid Karin Merckens. Jezelf goed kunnen verwoorden is dan ook niet het enige waar de jury op let. "We kijken natuurlijk ook in hoeverre kandidaten kunnen overtuigen en letten op de inhoud van hun argumenten."

Je moet me als persoon raken. Jurylid Karin Merckens

Karin wil als jurylid ook vermaakt worden. "Je moet niet alleen interessante discussies hebben; je moet me ook als persoon raken. Het moet gaan over dingen die in de wereld spelen, zoals de vluchtelingencrisis."

Competitief, maar ook een beetje eng

Deelneemster en student politicologie Lisa Schallenberg (22) vindt vooral het competitieve aspect leuk. "Ik vond het eerst best wel eng, maar dat is ook een van de redenen dat ik ermee door ben gegaan."

Lisa is ieder weekend bezig met debatteren, al sinds de middelbare school. "Het is een manier om over heel veel dingen in de wereld wat af te weten. En hoe je mensen kan overtuigen en dat op een vriendelijke manier te doen. En ja, ook in mijn privéleven ben ik er veel mee bezig. Dat vinden mensen niet altijd leuk."

Eeuwige roem

De finalisten worden op Oudejaarsdag bekendgemaakt. De teams die uiteindelijk winnen krijgen geen geldbedrag: ze gaan ervandoor met de eeuwige roem en een wisselbeker.

VAN DE PENNINGMEESTER

Ook in deze Nieuwsbrief kan de penningmeester niet genoeg benadrukken heel blij te zijn met alle donaties! Zij dankt de gulle gevers van harte.

Alvast veel dank!

Voor de goede orde vermelden we nog een keer dat diegenen die de Nieuwsbrief als platte tekst willen blijven ontvangen voor 2017 weer het bedrag van **€ 20,00 euro** over te maken op onze rekening: **NL26INGB0000394148**.

GIROLOTERIJ

De activiteiten van de Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, waaronder de uitgave van dit blad, worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij. Uw deelname aan de Giro- en of Bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

Vfonds, Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg

Binnen organisaties van oorlogsgetroffenen vallen steeds meer directbetrokkenen weg door vergrijzing en overlijden. Het vfonds ondersteunt een respectvolle afbouw van deze organisaties, eventueel door samenwerking of samenvoeging te stimuleren. Meer informatie op: www.v-fonds.nl.

De bijdrage van de Bank-Giroloterij en de Lotto maken het werk voor het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk.

STICHTING COGIS

Heet nu

ARQ,

kenniscentrum oorlog, vervolging en geweld

Voor vragen op het gebied van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar ook voor vragen over zelfhulpgroepen, therapeutische hulp of maatschappelijk werk, en voor literatuur over de tweede wereldoorlog en zijn gevolgen, kunt u terecht bij de Stichting Cogis.

Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen (ook de naoorlogse generatie) zijn welkom bij

Stichting Cogis
Nienoord 5-13
1112 XE Diemen
Telefoon 088-3305190
Fax 020 – 660 19 31
E-mail kc-oorlog@arq.nl

Bezoek is - na telefonische afspraak - iedere dag mogelijk.

“De bijdrage van Bank Giro Loterij en de Lotto maken het werk van het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk”.

COLOFON

Redactie

Nicole Planjer
& Marjolijn de Loos

Inzenden kopij

Nicole Planjer
Mient 42
2564 KP Den Haag
Tel: 06-24769585

Uiterste datum inleveren kopij:
*(indien getypt in computer, s.v.p.
per e-mail of diskette meesturen)*

15 juli 2017

Eindredactie

Nicole Planjer
e-mail: nplanjer@hotmail.com
& Marjolijn de Loos

Printed by

GrandPrix Copyrette
Parnassusweg 214
1076 AV Amsterdam
Tel: 020 – 664 59 09
Info@grandprixcopyrette.nl

Reisorganisatie

Marjolijn de Loos
e-mail: marjolijndeloos@gmail.com